

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA**

Codi: 40509
Nom: Aprenentatge i ensenyament de la filosofia
Cicle: Màster Universitari Oficial
Crèdits ECTS: 16
Curs acadèmic: 2025-26

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
2024 - M.U. Prof.Educa.Secu	Facultat de Formació del Professorat	1	Primer quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
2024 - M.U. Prof.Educa.Secu	Aprenentatge i ensenyament de filosofia	OPTATIVA

COORDINACIÓ

ESCRIBANO CABEZA MIGUEL

CUBO UGARTE OSCAR

RESUM

L'àrea de Filosofia ha sofert una important disminució en el seu pes en l'ensenyament secundari i el batxillerat. La Didàctica de la Filosofia ha d'evitar l'increment de la deterioració reforçant la cohesió de les diferents matèries que componen l'àrea, fent operatives en l'aula les noves tendències de la Filosofia actual i relacionant la Filosofia amb els nous mitjans d'expressió i comunicació propis de la societat de la informació.

Seguint el vell adagio kantià que cal ensenyar més que Filosofia a filosofar, els mètodes actius d'ensenyament han d'intentar promoure en l'alumne una visió positiva de la tradició històrica de la Filosofia sense renunciar a l'experimentació personal i l'interès per la reflexió filosòfica.

Ensenyar Filosofia en l'actualitat suposa en primer lloc situar-se tant en la mogui realitat de la institució escolar com en la dels nous llenguatges que ens brinden les tecnologies de la informació i de la comunicació.

CONEXIMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

Esencialmente los contenidos y competencias del grado de Filosofía, que constituyen el corazón de la actividad filosófica:

Dominio de las fuentes de los principales autores de la Historia de la Filosofía.

Capacidad de análisis y comentario de textos filosóficos.

Destrezas para la argumentación sobre temas complejos con organización y claridad expositiva.

Dominio del diálogo y de las principales estructuras lógicas de justificación y refutación de argumentos.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE

-

Adquirir criteris de selecció i d'elaboració de materials educatius.

Adquirir estratègies para estimular el esfuerzo del alumnado de la etapa o área correspondiente y promover su capacidad para aprender por sí mismo y con otros, y desarrollar habilidades de pensamiento y de decisión que faciliten la autonomía, la confianza e iniciativa personales.

Buscar, obtener, procesar y comunicar información (oral, impresa, audiovisual, digital o multimedia), transformarla en conocimiento y aplicarla en los procesos de enseñanza y aprendizaje en las materias propias de la especialidad de Filosofía. Adquirir los conocimientos y las estrategias para poder programar las áreas, materias y módulos propios de su responsabilidad docente.

Concretar el currículum que se vaya a implantar en un centro docente participando en la planificación colectiva del mismo; desarrollar y aplicar metodologías didácticas tanto grupales como personalizadas, adaptadas a la diversidad de los estudiantes

Conèixer la normativa i l'organització institucional del sistema educatiu i models de millora de la qualitat amb aplicació als centres d'ensenyament.

Conocer estrategias y técnicas de evaluación y entender la evaluación como un instrumento de regulación y estímulo al esfuerzo.

Conocer los currículos de las materias de la especialidad, así como el cuerpo de conocimientos didácticos en torno a los procesos de enseñanza y aprendizaje correspondientes. Saber convertir los contenidos de los currículos en herramientas programas de actividades y de trabajo al servicio de los objetivos educativos y formativos de las materias. Identificar los problemas de aprendizaje básicos y comunes de las materias e idear estrategias

para superarlos.

Conocer los desarrollos teórico-prácticos de los procesos de enseñanza y aprendizaje de las materias de la especialidad.

Conocer los procesos de interacción y comunicación en el aula, dominar destrezas y habilidades sociales necesarias para fomentar el aprendizaje y la convivencia en el aula, y abordar problemas de disciplina y resolución de conflictos

Desarrollar las funciones de tutoría y de orientación del alumnado de la etapa o área correspondiente, de manera colaborativa y coordinada; informar y asesorar a las familias acerca del proceso de enseñanza y aprendizaje y sobre la orientación personal, académica y profesional de sus hijos.

Diseñar y realizar actividades formales y no formales que contribuyan a hacer del centro un lugar de participación y cultura en el entorno donde esté ubicado.

Dissenyar i desenvolupar espais d'aprenentatge posant una atenció especial en l'equitat, l'educació emocional i en valors, la igualtat de drets i oportunitats entre homes i dones, la formació ciutadana i el respecte dels drets humans que faciliten la vida en societat, la presa de decisions i la construcció d'un futur sostenible

Fomentar un clima que facilite el aprendizaje y ponga en valor las aportaciones del alumnado de la etapa o área correspondiente.

Integrar la formación en comunicación audiovisual y multimedia en los procesos de enseñanza y de aprendizaje.

Participar en la evaluación, investigación y la innovación de los procesos de enseñanza y aprendizaje. Dominar estrategias y procedimientos de evaluación de los procesos de aprendizaje del alumnado, así como los propios para la evaluación de los procesos de enseñanza.

Planificar, desenvolupar i avaluar el procés d'ensenyament i aprenentatge potenciant processos educatius que facilitin l'adquisició de les competències pròpies dels respectius ensenyaments, atenent al nivell i formació prèvia dels / de les estudiants així com l'orientació dels mateixos, tant individualment com en col·laboració amb altres docents i professionals del centre.

Posseir les habilitats d'aprenentatge que els permeten continuar estudiant d'una forma que haurà de ser en gran manera autodirigida o autònoma.

Saber aplicar els coneixements adquirits i ser capaços de resoldre problemes en entorns nous, o poc coneguts, dins contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seua àrea d'estudi.

Saber comunicar les conclusions i els coneixements i les raons últimes que les sustenten a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.

Ser capaços d'integrar coneixements i afrontar la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, sent incompleta o limitada, inclou reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a

l'aplicació dels seus coneixements i judicis.

Transmitir la capacidad crítica y analítica que permita afrontar los estudios, temas y problemas filosóficos presentes en las sociedades actuales.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. La filosofia en el Batxillerat

2. La Programació didàctica

3. L'avaluació del aprenentatge de la filosofia

4. Nous i vells recursos didàctics

5. El professor de filosofia

6. Les noves tecnologies de la informació i la comunicació

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria-Pràctiques	128,00
Total hores	128,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	0,00

Elaboració de treballs individuals o en grup	100,00
Estudi i treball autònom	80,00
Preparació de classes	22,00
Preparació d'activitats d'avaluació	30,00
Resolució de casos pràctics	20,00
Total hores	252,00

METODOLOGIA DOCENT

Com ha quedat indicat, l'assignatura es cursarà assistint a classes teòric-pràctiques, realitzant treballs pràctics que seran parcialment exposats i debatuts i per mitjà de tutories individuals i de grups.

Les classes són considerades teòric-pràctiques per diverses raons. Primer, perquè el professor o professora exposarà els continguts sempre amb la vista posada en la possibilitat que siguin transmesos en l'aula: indicarà fins a quin punt poden ser compresos pels alumnes de l'etapa, quins coneixements previs es poden presuposar, quins seran les il·lustracions o exemples més apropiats, etc. En segon lloc, perquè el professor o professora mostrarà en què pot consistir aquesta transmissió i exercici, simulant les situacions oportunes. I, finalment, perquè els estudiants seran convidats regularment a imaginar-se en aquestes situacions i a comunicar quin seria la seva conducta, quins problemes creuen que afrontaran, com podrien resoldre'ls, etc.

L'anterior no significa, com va quedar dit, que l'assignatura sigui purament una assignatura de didàctica de l'Especialitat.

Per a l'exposició de treballs serà convenient que, en bona mesura, els continguts teòrics i metodològics del curs hagin estat ja exposats. D'aquesta manera els estudiants podran posar en joc en la preparació d'activitats i actuacions tant l'après sobre els continguts de les matèries com l'après sobre els recursos i tècniques didàctics. No obstant això, no és convenient que aquesta orientació doni lloc a una divisió de l'assignatura en dues parts bé diferenciades (l'exposició del temari i les exposicions dels estudiants), doncs és important que l'exposició del temari s'adapti als problemes que el professor o professora detecti en les exposicions dels estudiants.

De totes maneres, les tutories individuals i de grup poden contribuir a aquesta retroalimentació. En general, les tutories individuals serviran per a resoldre dubtes puntuals i fer recomanacions que fomentin l'aprenentatge per compte propi, mentre que les tutories de grups de treball seran un complement de les classes pel que fa a l'aprenentatge de l'elaboració de materials i unitats didàctiques i a la preparació d'activitats.

El professor o professora haurà de transmetre en les classes teòric-pràctiques els ensenyaments i orientacions amb valor general que es revelin importants en les converses de les tutories.

AVALUACIÓ

L'assignatura consta de dos parts, cadascuna de les quals representa un 50% de la nota total.

Al tractarse d'un curs teòric-pràctic, l'avaluació es portarà a terme mitjaçant assajos filosòfics, exercicis de comentari de text o exposicions sobre algun dels temes del programa de l'assignatura.

El plagi o l'ús indegut d'eines d'intel·ligència artificial podrà ser sancionat d'acord amb l'article 15 del reglament d'avaluació i qualificació de la Universitat de València.

BIBLIOGRAFIA

- Cifuentes, Luís María; Gutiérrez, José María (Coord.), *Didáctica de la Filosofía*, Graó, Barcelona 2010. Cifuentes, Luís María; Gutiérrez, José María (Coord.), *Filosofía. Complementos de formación disciplinar*, Graó, Barcelona 2010. Cifuentes, Luís María; Gutiérrez, José María (Coord.), *Filosofía. Investigación, innovación y buenas prácticas*, Graó, Barcelona 2010. Finkel, Donald; *Teaching with your mouth shut*, Boynton Cooks Pub., Portsmouth, 1999. Traducción catalana: M. Josep Cuenca, *Ensenyar amb la boca tancada*, PUV, 2008. García Moriyón, Félix, *Pregunto, dialogo y aprendo. Cómo hacer filosofía en el aula*, Madrid, Ediciones de la Torre, 2006. García Raffi, X., Hernández Dobón, F., *Didáctica de la Filosofía*, Cuadernos de Pedagogía num. 189, 1991. García Trapiello, Luís; et alia; *Crítica de la Didáctica de la Filosofía*, Consorci d'Editors valencians, Valencia 1985. Izuzquiza, Ignacio, *La clase de Filosofía como simulación de la actividad filosófica*, Madrid, Anaya, 1982. Larrauri, Maite / Max; *L'educació segons John Dewey*, Tàndem Ediciones, 2012. Lipman, Matthew, *La filosofía en el aula*, Madrid, Ediciones De la Torre, 1998. Tejedor Campomanes, César; *Didáctica de la filosofía. Perspectivas y materiales*, SM, Madrid 1984. Villanueva, Carlos; *Comunidades de aprendizaje y aprendizaje dialógico. Trabajo fin de máster (inédito)*, Universitat de València, 2014.
- Baggini, Julian, *Más allá de la noticia. (La filosofía detrás de los titulares)*, Madrid, Cátedra, 2002. Larrauri, Maite et al., *Herramientas para filosofar*, Valencia, Tàndem, 1998. Falzon, Christopher, *La filosofía va al cine. Una introducción a la filosofía*, Madrid, Tecnos, 2005. Ferrer, Anacleto García Raffi, X., Hernández Dobón, F., Lerma Sirvent, J *Primum videre, deinde philosophari. Una historia de la Filosofía a través del cine.*, Institució Alfons el Magnànim, Valencia 2006. Ferrer, Anacleto García Raffi, X., Hernández Dobón, F., Lerma Sirvent, *Cinema i Fiosofia. Com ensenyar filosofia amb lajut del cinema*, La Magrana, Barcelona 1994. Garcia-Raffi, Xavier; *Didàctica de la pantalla. Per una pedagogia de la ficció audiovisual*. Germania, Valencia 2010. Graham, Gordon, *Internet. Una indagación filosófica*, Madrid, Cátedra, 2001. Irwin, William; et alia; *Los Simpson y la filosofía*, Círculo de Lectores, Barcelona 2010. Lynch, Enrique, *La televisión: espejo del reino*, Barcelona, Debolsillo, 2000. Muñoz, Josep, *Prohibido pensar. Parásitos versus catalizadores del pensamiento*, Barcelona, Octaedro, 2010. Santiuste, Víctor; Gómez de Velasco, Francisco, *Didáctica de la Filosofía. Teoría. Métodos. Programas. Evaluación*, Narcea, Madrid 1984. Sartori, Giovanni, *Homo videns. La sociedad teledirigida*, Madrid, Taurus, 2002.